

Jegyzőkönyv az MTA Textológiai Munkabizottságának üléséről

2001. január 29.

A munkabizottság ülését igen nagy szünet után 2001. január 29-én, új helyszínen, az MTA Irodalomtudományi Intézetének Tanácstermében tartotta meg. Az elmúlt üléshez képest eltelt, viszonylagosan hosszú idő a vezetőségváltással magyarázható (Debreczeni Attila: elnök, Kecskeméti Gábor: társelnök, Császtvay Tünde: titkár). Az ülésre a meghívót már az új vezetőség küldte szét, bár az új elnök a mai napig nem kapta meg az MTA Irodalomtudományi Szakbizottságának írásbeli megbízó levelét.

Elsőként Debreczeni Attila számolt be az elmúlt közel egy év változásairól: az új vezetőség fölállításáról, Stoll Béla és Éder Zoltán tagok lemondásáról. Nagy Miklóst – betegsége miatt – Eisemann György helyettesítette, hogy a Jókai kritikai kiadás esetleges fölmerülő ügyeiben képviselje. Az időközben elhunyt Koczás Sándorról egyperces néma felállással emlékeztek meg a bizottság tagjai.

Debreczeni Attila felvetette Kelevéz Ágnes volt titkár kooptálásának ügyét, melyet a tagok egyhangúlag támogattak.

A második napirendi pont az új vezetőség (a meghívóval együtt minden tagnak elküldött) programnyilatkozatának megvitatása volt. A vita kezdetén a következő kérdések kerültek szóba: a bizottság hatókörének behatárolása (Kulcsár Péter), a szakmai és a pénzügyi felügyelet szélesítésének esélyei és módozatai. E témakörön belül szó esett a kuratóriumi képviseleti helyek lehetőségeiről (Bíró Ferenc, Láng József), az elkészült kritikai kiadáskötetek pályázásához szükséges textológiai bizottsági ajánlások kötelezővé vagy ajánlottá tételéről, az esetleges (és ingyenes) előlektorálási, tanácsadói szerepek vállalásának kétséges (Kulcsár Péter) voltáról, az új pályázati lehetőségek számbavételéről és annak a bizottsággal való kapcsolatairól. Kormányos József jelezte, hogy az új pályázati rendszer igényli, hogy a bizottságot – például ajánlás, szakmai támogatás ügyében – az év bármely szakában el lehessen érni.

Mind a volt, mind az új elnök rávilágított, hogy a bizottság csak akkor tevékenykedhet sikeresen, ha valamiféle pénzügyi erőt, illetve a gyakorlatban is működő szakmai felügyeleti képviselet tud felmutatni. Debreczeni Attila tájékoztatta

a bizottságot azokról a tervekről, amelyek az új vezetőség szerint közelebb vihetnek az efféle tervek megvalósulásához. Ezután arról ejtett szót, hogy a bizottsági munka mellett – mint az a programnyilatkozatban olvasható – négy munkacsoport fölállítását javasolja a vezetőség, amelyeknek aktív munkájára bizonyos részfeladatok elvégzésénél számít a bizottság. A négy munkacsoport vezetője minden esetben egyben a bizottság tagja, de a munkacsoportok tagjai közé külső szakértők bekapcsolása is ajánlatos lenne.

A vita a továbbiakban a következő fő kérdéscsoportok körül bontakozott ki.

1./ Az elektronikus szövegkiadások körüli anomáliák, szabályzatuk kidolgozásának problémái.

Szóba került, nem túlon túl expanzív jellegű-e a program, felvállalhatja-e az elektronikus kiadások felügyeletét s a vállalkozás jellegű kiadásokat lehet-e egyáltalán textológiai kiadásoknak tekinteni? (Fábri Anna) Dávidházi Péter rendkívüli fontosságúnak tekinti az elektronikus kiadások szabályzatának kidolgozását. Kelevéz Ágnes használhatatlan CD-kiadások (Nyugat CD-kiadás) példájára hivatkozva jelentette ki, hogy szerinte is nagyon nagy szükség van a programban leírt témakörök végiggondolására és megoldására, csak attól tart, amennyiben az ilyen jellegű munkát nem tudja finanszírozni a bizottság, úgy lehet-e ezt bárkitől ingyen megkívánni?

2./ A szerzői jogi kérdések szabályozásának kérdése és a bizottság feladataival való kapcsolódási pontjai.

Korompay János fölvetette, nem kellene-e a bizottságnak kompetens jogászokkal fölvenni kapcsolatot, általuk tájékozódni az érvényes jogi szabályozási kérdésekről. Láng József hozzáfűzte, hogy védeni kellene a kritikai kiadások felhasználását. Kószeghy Péter – aki behatóbban foglalkozott a szerzői jogvédelem témakörével – elmagyarázta, hogy manapság Magyarországon – a gyakorlatban – a filoszok joga szinte nem védhető. Óvta a bizottságot, hogy a jogi érdekvédelmi ügyeket föl vállalja, hiszen ez szétfeszítené a bizottság kereteit. Javasolta, próbáljon meg a bizottság a copy-jogokból – a jelenleg kidolgozás alatt lévő szabályozási rendszer bevezetése után – országos szinten befolyó összegekből valamennyit megszerezni.

Debreczeni Attila kifejtette, hogy a programnyilatkozat megírása során a vezetőség kizárólag a Textológiai Bizottság munkájához köthető, a 2000. február 21-én

megvitatott, a kritikai kiadások bibliográfiájában szereplő sorozatokra, a szigorúan vett szakmai műhelykiadásokra gondolt, szerzői jogi érdekvédelmi ügyek szerinte sem tartoznak a bizottság feladatainak sorába. A kiadói vállalkozások esetében pedig bízunk abban, hogy ha a kiadók kapnak egy kész kiadási szabályzatot, legalább az esélye meglehet a további együttműködésnek vagy tapasztalatcserének. Véleménye szerint a kiadók is könnyedén felismerhetik annak jelentőségét, hogy számukra is jelenthet előnyt, amennyiben egy szakmailag elfogadott normarendszer szerinti kiadást publikálnak.

3./ Szűkítse-e a bizottság a munkálkodási körét? Felállíthatóak-e a munkacsoportok és elfogadhatóak-e azok a témakörök, amelyek köré a vezetőség csoportosította őket?

Bíró Ferenc minél inkább szűkíteni kívánná a bizottság szakmai felügyeleti körét, bízva abban, hogy kisebb területen talán elérhetünk valamit, s emlékeztetett a Klaniczay Tibor-féle időkre, amikor a bizottsági támogatás szükségeltetett a kiadói pályázati pénzek odaítéléséhez. Szerinte most is hasonló célokat kéne magunk elé tűzni. Kerényi Ferenc kijelentette, hogy azok az idők nem térnek vissza, minden megváltozott, így új célokért kell harcba indulni. Véleménye szerint elengedhetetlen a tudományterület helyzetének áttekintése, azaz a szöveggondozott és a kritikai igényű kiadások számbavétele, tehát először szükségszerűen tágítani kell a bizottság munkáját, majd az összegzés, a helyzetfölmérés után kell átgondoltan, az új feladatokhoz igazodva szűkíteni a tevékenységi kört. Konkrét feladatokat is sorolt: érvényesítse a bizottság az emblémahasználati jogát, adjon hírt a szaklapokban a bizottságot foglalkoztató feladatokról, értesítse a pedagógus továbbképzési fórumokat a bizottsági munka eredményeiről, legalább lehetőséget kínáljon a szakmai szabályozás irányelveinek megismeréséhez stb. Kerényi Ferenc rendkívül fájlalta, hogy az Akadémia szerepköre mennyire csökkent az elmúlt időben, s nem szabadna hagyni, hogy a tudományos munka felügyeletéből is kiszoruljon. Kormányos József javasolta, hogy a legközelebbi ülésre – a szorosabb szakmai kapcsolattartás okán – hívja meg a bizottság Vizkelety András Professzor urat, az I. osztály könyvfelelősét.

Debreczeni Attila ismét rávilágított arra, hogy a bizottságnak feltétlenül szükséges a kritikai kiadások irányelveinek kijelölése s az ilyen jellegű munkák alapkérdéseiben támpontot nyújtani.

Kecskeméti Gábor társelnök – mintegy a vita összefoglalásaként – fogalmazta meg a következőket: az újjáalakult bizottságnak múlhatatlanul fontos feladata, hogy számba vegye, milyen helyzetben kezd egyáltalán munkához, azaz milyen irodalmi szövegkiadások léteznek egyáltalán digitálisan és papíron, vannak-e és melyek azok a műhelyek, amelyekkel elképzelhető és lehetséges a kapcsolatfenntartás és elvárható tőlük, hogy hitelesebb szövegeket tegyenek föl pl. az internetre. Kérdés, hogy vannak-e ajánlataink, megfogadandó javaslataink, s ha lehetséges, meg kell keresni azokat a kiadókat, műhelyeket, akikkel tárgyalni érdemes és lehet. Ajánlásainkat azoknak a kiadóknak tudjuk nyújtani, amelyek nem gyors és silány munkával, csak pénzszerzés reményében kívánnak szövegkiadásokkal pénzt szerezni, hanem amelyek – mind technikailag, mind a kritikai kiadás szakmai normáit érvényesíteni vagy jobban érvényesíteni kívánó – igényesebb edíciókra törekcszenek.

Véleménye szerint a bizottság intézményesülésének sokféle módja lehet, de hogy e téren bármiféle lépést tehcssünk, a bizottság és a munkacsoportok tagjainak előbb hatalmas erkölcsi tőkét kell felhalmoznia, bármiféle anyagi előny ígérete nélkül szakmailag tökéletes munkákat, szabályzatokat, irányelveket kell az asztalra letennie.

A vitát követően a bizottsági tagok egyhangúlag, egy tartózkodás mellett elfogadták a programnyilatkozat szövegét, Kerényi Ferenc kérésére megígérve azt, hogy a vitakérdésekből leszűrhető tapasztalatok alapján elkészítik a nyilatkozat szövegének javított változatát és szavaztak a négy munkacsoport megalakulásáról is. Elfogadták a vezetőség javasolta tagok – mellékelt – névsorát is. Péter László javaslata alapján a hagyományos kiadási szabályzatot előkészítő bizottságba felkérték Kulcsár Péter tanár urat, aki a delegálást elfogadta, s a bizottság egyhangúlag támogatta jelölését.

Kecskeméti Gábor bejelentette, hogy a vezetőség kb. egy évet szán arra, hogy több munkamenet és több munkaanyag megvitatása, javítása után kialakítja a legfőbb kérdésekben a testületileg vállalt álláspontot, valamint tájékoztatott arról, hogy készül a társaság honlapja, ennek elkészítéséhez a bizottság tagjaitól személyi anyagot kér (bibliográfiát, publikációs jegyzéket, fényképet stb.). A honlap terv szerint kapcsolódni fog az I. osztály honlapjához.

Debreczeni Attila az első munkacsoporti beszámolókat április 30-ig kéri, írásban. A sorozatszerkesztők múlt évi beszámolóját február végéig kéri elkészíteni.

Budapest, 2001. január 30.

Császtyay Tünde
a Textológiai Munkabizottság titkára